



ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՔԱՅՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պաշտպանության համար տարեշրջանը 5 ֆր. կամ 2 րբլ. ևս. թղթերով.
Արդյունքում տեղի համար ուր այս րազրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 9րդ տարեշրջանի (93 օգոստ.—94 ապրիլ) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կանխիկ. Կարելի է նաեւ բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար ալ որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2½ ֆր. հաշուելով և 1894 ապրիլ ամսէն անդին չանցնելու պայմանով.
Նամակ և ծրար պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցեով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

Թ՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3

1893 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 6

ՕԳՈՍՏՈՍ 25 (Հ.Տ.)

ՁՈՐԵՔՏԱՐԹԻ

Կը հրատարակուի Ն. ԷՆՐԹ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիմ կարծէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիմ:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆԳԱՅԻՆԹԻՒՆ

Նամակ թիւրքիսէն (Երուսաղէմ). — Վեհ. Կարողիկոսն լեզուիստս. — Վեհ. Կարողիկոսն լեզուիստս. — Հնդկաստանի հայ եկեղեցիներէ շոգաբարձութեան ազգարարութիւնը. — Բանասիրական (Մի պուկար հայրեհասեք—Ջաւարիա Սրոյա-նով):

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒԻԹԻՒՆ

Երուսաղէմ, յուլիս 31/13 օգոստ.
Անկախած ամբողջ հայ ազգը անհամբեր կ'սպասէ իմանալ Վեհափառ Խորմեան Հայրիկի դէպի Ս. Էջմիածին ուղեւորութեան մանրամասնութիւնները և Էջմիածնի հրաւիրակութեան պաշտօնի մասին տեղեկութիւններ ունենալ:

Հրաւիրակութիւնը հասու Պօլիս յուլիս 3/15ին և մնաց այդուհի 10 օր թրքաց կառավարութիւնը արգելեց լրագրիւններն յիշատակել թէ ի՞նչ պաշտօնով են եկած հրաւիրակները, այլ միայն յայտնել որ այս ինչ եպիսկոպոսները կը գնան ուրա Ս. Երուսաղէմ: Հրաւիրակութեան աշխատութիւնը և ջանքերը փոխել տալու կաթողիկոսի ուղեգիրը և Կ. Պօլսի վրայ յով բերելու, ի դուր անցան: Այլըհան Պատրիարք սրեւէ միջամտութիւն, որեւէ քայլ այդ նպատակի յա-

ջողութեան համար չը կամեցաւ անել. այդ բաւական չէ, Վեհ. Կաթողիկոսի Հայրապետական զգեստը Տաճկաց մաքսատունը դրանց, կատկածներ յարուցանելով կրօնական նկարների մասին և հազիւ ուրեմն Ռուսաց դեսպանատան միջոցաւ կարելի եղաւ յետ ստանալ: Վերջապէս հրաւիրակութիւնը թօթափելով իր ոտից փոշին անհրաւիր Պօլսի վրայ, մեկնեց 13ին Ալեքսանդրիա: Եզրիպտոսի ազգայինները փառաւոր ընդունելութիւն ցոյց տուին հրաւիրակութեան և ցնծութեան տօն կատարեցին, խնդրելով միջնորդել որ Վեհ. Հայրիկն անպատճառ մի երկու օր մնայ Ալեքսանդրիա: Ալեքսանդրիայից հրաւիրակութիւնը մեկնեց յուլիս 22ին և 23ին հասնելով Յոպպէ, նոյն օրը երկաթուղով գնացքով հասաւ Երուսաղէմ երեկոյան ժամ 6ին:

Քաղաքից դուրս հրաւիրակութեան ընդունալ եկել էին Ս. Յակոբի առաքելական Աթոռի կողմից մի եպիսկոպոս և բազմաթիւ վարդապետներ: Իսկ Ս. Յակոբի վանքի գաւազաններով, ամբողջ միաբանութիւնը հանդիսաւոր կերպով ընդունեց հրաւիրակներին և թափորով տարաւ եկեղեցին, ուր աղօթք անելով, հրաւիր-

ակներէն ներկայանալ Ամենապատու Յառութիւն Պատրիարքին, որ սիրալիր ընդունելութիւն ցոյց տուաւ և իր հրճուանքը յայտնեց, որ Մայր Աթոռի ներկայացուցիչները եկել Սինի կը տանին ազգի Հայրապետին:

Միւս օր, յուլիս 24ին, շաբաթ, ազգընտիր Հայրապետը ընդունեց պաշտօնապէս հրաւիրակութիւնը: Հանդէսը հետեւեալ թափորով դիմեց Պատրիարքարանի մեծ սրահը, որտեղ դահի վրայ բազմած էր Վեհափառ Հայրիկը, իր ալ կողմից ունեւորով Պատրիարքին, ձախ կողմից Երեմիա արքեպիսկոպոսին և ապա երկու կողմից շարուած էին Երուսաղէմի բոլոր միաբանութեան անդամները:

Հրաւիրակութեան առաջից գնում էին Պատրիարքարանի գաւազները. ապա երկու վարդապետ, մինը բռնած ունէր Էջմիածնից բերած գաւազանը, միւսը խաչը, երկուսն էլ հայկական դրօշակներով (Գառն Աստուծոյ և խաչ). ապա գալիս էր Սարգիս եպիսկոպոսն Հայրապետական գաւազանը ձեռքին բարձր բռնած, իսկ նրա հետ միասին ընթանում էր հրաւիրակութեան առաջ անդամ Արիստակէս Սրբազան Սեղրակեանը, ձեռքին ունենալով Ամեն. Տեղակալի թուղ-

թը. ետեւից գալիս էին երկու հրաւիրակ արեղանները որոց հետեւում էին Հ. Առաքելեան և Յ. Խաչատուրեան: Երբ թափորը հասաւ սրահի մէջանդը, Սարգիս եպիսկոպոս վեղաբը առնելով, մօտեցաւ և յանձնեց Հայրիկին Հայրապետական, այն է Ս. Լուսաւորչի, գաւազանը. իսկ գահի երկու կողմը կանգնեցին երկու վարդապետները գաւազանը և խաչը բռնելով:

Ապա Արիստակէս եպիսկոպոս Սեղրակեան, խոնարհութիւն մատուցանելով, խորին լուծեան մէջ արտասանեց հետեւեալը.

Աստուած ընտիր Հայրապետ.

Հարանցեալն Քրիստոսի Հայաստանեայց առաքելական Ս. Եկեղեցի ըստ ազգման կամաց Ամենակալարձեւելոյն զՔիչ ընտրեաց ի Գահ Հայրապետութեան Ս. Գրիգորի Լուսաւորչի. և որ ի սպասու մեծի Աթոռոյց կայ ուխտ միաբանական՝ զմեզ զմառայս Քո կացոյց արժանիս շնորհաց եկաւ. լուծեան ի համբոյր սրբանեալ Աջոյ և յերկրպագութիւն երեսաց Տեառնդ մերոյ հոգևորի:

Ապաքէն կարի խորհրդաւոր է մեզ ժամա սերկեան, յորում Գաւա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐ

ՁԱՔԱՐԻԱ ՍՈՌՈՅԱՆՈՎ

(Շաբ. 2րդ քուէն)

Հետեւեալ օրը նուիրեցին աւելի լուրջ խորհրդակցութիւններին: Պէնքովսքի կը պնդէր թէ Պուլկարների շարժումը պէտք է որ բուն իսկ ազգային ոգով լինի. չէր մերժեր սլաւ եղբայրների, Սերպերի, Ռուսերի օգնութիւնը, եթէ հարկ լինէր. բայց ամեն բանէ աւելի կուգէր որ Պուլկարների ապստամբական շարժումը իրենց մասնաւոր ազգային տեսակէտով լինի: «Մենք Սլաւ ենք, կասէր. բայց նախ և առաջ Պուլկար լինինք»: Այս նշանաբան տակաւին մինչեւ այսօր իր հայրենակիցների նշանաբանն է եղած: Իրաւունք չունինք զիրենք պարսաւելու ագոր համար:

Ջաքարիա Սթոյանօֆ երկարօրէն պատմած է Պուլկարների այդ ազգային առաջին ժողովի վիճաբանութիւնները. մի ազգային ժողով որ իր նիստեր բացօթեայ կանէր կաղնիների և ցարասիների չուքին

մէջ: Երկար խորհրդակցութիւններէ յետոյ, Պէնքովսքի յաջողեցաւ ինքզինք դիկտատոր ընդունել տալու: Կրօնի քահանայն եղաւ իր սովորական եղանակով զոհաբանական մի աղօթք կարդաց, փառք տուաւ Աստուծոյ և Ամենակարողին օրհնութիւնը խնդրեց: Վերջին ամենը արտասանածին պէս ձեռքը վեր բարձրացուց և երկու անգամ ատորձանակ պարպեց օդին մէջ, Բոլոր ապստամբները հանդիսաւոր կերպով երգում տուին Հայրենիքին հաւատարիմ մնալու համար:

Որոշեցին որ ապստամբութեան կեդրոնը լինի Բանակիրիշտ քաղաքը. ատկէ պիտի ղրկուէին ընդհանուր հրահանգներն ամեն տեղ: Եւ ահա յանկարծ խորհրդակցութիւնների միջոցին մի սոսկալի փոթորիկ եղաւ որ մարեց կրակները և ցրտեց արաւ ճառագաստները: Բաժնուեցան իրարմէ առանց որոշելու թէ ո՞ր օր պիտի ծագէր ապստամբութիւնը. ըսեցեալ թէ ո՞ր գիւղ որ առաջին անգամ ենթակայ լինի թիւրքերի հարստահարութեան կամ տեսնէ անոնց հարստահարութիւնը, առթէն օգուտ քաղելով թո՛ղ ոտքի ելնէ և բոլոր միւս գիւղերն ալ այդ շարժման մասնակցին:

Գժախտապէս, այս դաւադրութեան

գաղտնիքը մատնուեցաւ: Ժողովին մասնակցող հայրենասէրներէ մին գնացեր ամեն բան տեղեւորեցը պատմել էր Թաթար-Փաղարճը փաշային և հեռագիրն ալ իր դեր կատարել էր Թաթար-Փաղարճը քի, Ֆիլիպէի, Անդրիանուպոլսի և Կ. Պօլսի միջև: Բ. Դուռը յատկապէս քննիչներ ղրկեց Բանակիրիշտ և Քօրրիվշտիճա քաղաքները, քննութիւն բանալու համար: Այդ միջոցին Պէնքովսքի մանրամաս հրահանգներ կը խմբագրէր հայրենասէրների համար: Այդ հրահանգների մէջ մասնաւորապէս պատուիրուած էր կրակի տալ Թաթար-Փաղարճը, Անդրիանուպոլսի և Ֆիլիպէ քաղաքները. ցոյց տուած էր պուլկար հայրենասէրներին թէ ի՞նչպէս պէտք է վարուին թիւրք ժողովրդին հետ. սպառնացած էր մահով պատժելով որ մի թիւրք կնոջ պատիւը պանարալէ: Այդ հրահանգներ յետոյ ինկան թիւրք կառավարութեան ձեռքը որ զանոնք հաղորդեց Եւրոպայի լրագիրներին, անշուշտ անոնց մէջէն վերցունելով այն մանրամասնութիւններ որոնք պատիւ կը բերէին ապստամբներին, ինչպէս վերագրեալ սպառնալի վերջին պատուէրը:

Բանակիրիշտ քաղաքին մէջ խմբագրուեցաւ նաեւ մի յայտարարութիւն որ

Պուլկարիաի, Թրակիաի և Մակեդոնիաի Պուլկարները կը հրաւիրէր 1876 մայիս 1ին ոտքի ելնելու: Բայց ապստամբները զէնք չունէին դեռ և պէտք էր Կ. Պօլսէն գնել զէնքերը: Երկու մարդ ղրկեցին Կ. Պօլսի, բաւական մեծ կակ մի գումար, քսան հազար Փրանք յանձնելով անոնց: Այդ մարդերը զվերադարձան:

Ե

Ապրիլ 20ին յանկարծ ապստամբական մի շարժում պայթեցաւ Քօրրիվշտիճաի (1) մէջ. թիւրք ոստիկաններ սպանուեցան: Այդ դէպք մի կայծ դարձաւ որ բռնկեցաւ: Բանակիրիշտի մէջ մեծ ոգեւորութեամբ ընդունեցին այդ լուր, մի քանի անգամ հրացան պարպելով օդին մէջ իրեւ պաշտօնական նշան ապստամբութեան: Հայրենասէր Պուլկարները օսմանելով կոխկուտեցին և պուլկարական զաւիպազ դրին գլուխին: Գալփագ չունեցողներն ալ գլխաւոր եղան փողոցները, ցոյց տալու համար թէ ալ թիւրքին չեն հպատակիր: Պուլկարական ազ-

(1) Արեւելեան Բուլղարի քաղաքներէ մին է, Բանակիրիշտի հիւսիսարևմտը: 5000ի չափ բնակիչ ունի:

զանն Քահանայապետութեան Տանաթորգոմայ յաջէ չողջողի կորովի և Սիօն հին, վկայս այս Աստուածային բազմապատիկ սքանչելեաց, յանձին Մեծի Քահանայապետի մերոյ Սիօնի հրաշագործեալ տեսնէ զինաման Քարճերոյն առ նորս իսրայէլ, փռլանալ հնոյն, որ զիւրն կորոյն, ապերախտեալ առ Եհովա: Արդարեւ երթանկաւէտ է մեզ օրս այս, յորում լրումն առնուն սրտազին իւճք համբ, բէն Հայկողանց որ ի սիւրբ երկրի և կայծակնաբազ պաշտմանքս սըլուրանալ այսօր ի հանգէս այս պանծալի իղճոյ այդ խանդավառ տեսնելոյ զՔեզ բազմեալ յԱթոն Առաքելական ոչ յերկն արծարծեցաւ, վեհ, Տէր, և ոչ յեռանդն, այլ անգէն վաղազոյն յօրժամ տապանդ փրկութեան վաստակախոյ յաղարդեալ երկարութեան զազար առնուի Քրիստոս ախորժէիր և նա անհամարձակ առ բովանդակումն մեծութեան Քո, ձայնել պատրաստէր պատկառանք:

«Երբ ի Մատիս, երբ ի Մատիս, Որ մեծ է քան զիս, որ բարձր է քան զիս»:

Այլ ստիպոյն մրրկածուի յորձանք կատարի ալեաց, անաստի բազկաց զեկալարիդ, չեաուն Քեզ ի նոյն նաւովարել և Նահապետեալ Սուրբ զիս սուր ի բարձունս Սաղիմայ ի մէջ ձիւթենեաց, ինզրեալ զխաղաղութիւն և զանգորբ: Եթէ այդ ի հրամանէ երկնից էր ի պատժել զանդաւանութիւն մեր, և այս ահա ոգորմութեան նորա տկնբեւ հաւատարմք առ զգաւորացեալս: Օրհնեալ է Տէր որ հայեցեալ ի տառապանս մեր, մեծ արտօր այժմ զանեկն իւր ընդ մեզ և մեք եղաք բերկրեալ:

Հարկ ինչ ինչ արդեօք պարզելոյ աստէն զգափ մերոյ բերկրութեան Եւ ոչ իսկ հնարաւոր է այդ. շատ լիցի յուշ ածել միայն զմեծութիւն յուսոյ և անկախութեան ի Քէն հայ ազգի, ըստ անբաւութեան սիրոյ նորա առ Քեզ, որում քաջ զիտակը ես:

Եւ կարի յիրաւունս. քանզի եթէ

զայն դրօշակը մի ծառի գաղաթը պարգեցին. հրացաններ, գալոյններ, բէվօւ վերներ կը շողային արեւն մէջ: Զեռաքիր յայտարարութիւններ ցրուեցին: Առաքեալներ սկսան փողոցները շրջադայլել յեղափոխական երգեր երգելով. երբ հասան կառավարութեան գօնապին առջեւ, հրացաններ պարպեցին. թիւրք զապթի-յէները սրոնք քնացեր էին և իրենց քիթ դեռ խանգարուած չէր առաջին անգամ արձակուած հրացանի ձայնէն, այս անգամի անակնկալ հրացանաձգութիւնը լսածնուն պէս սարսափահար եղած փախան, միամիտ մարդեր սրոնք շուկայն կը գտնուէին և առեւարով կը զբաղէին, սկսան ցիրուցան ծակէ ծակ փախչել: Թիւրքերի զիւրներ փռուած էին փողոցներին մէջ, պուրկար հայրենասէրներէ մին այն աստիճան յուզուած գրգռուած էր որ զեանաստարած Թիւրքերէ մէկին վրայ մի լայն վերք բացաւ և անոր արիւնը անյազարար խոնկ: Հինգդարեան ստորկութեան, անպատուութեան և թշուառութեան վրէժը կը լուծէին վերջապէս: Զաքարիա Սթոյանով այս գէպը պատմած ժամանակ ինք ալ կը գուշակէ որ ընթերցողները թերեւս ստիպում և զայ-

աշխարհածուի մրրկէք քայքայեցին զբազաքական շինուած ազգիս այսօր իկ, ոչինչ բնաւ ստնանել զօրիցն ի շինուածն հոգեւոր, զորոյ զհիմունս հարտարագետեաց աջ Միածնին և առ բազինդ կանգնեաց մեծ խոտովանոյն Նորին, ուր և եղաւ զահն Տիրապարգեւ, որ զարս վեշտաւան ծրարեալ զթիկամբն եկաց միաց յոյս կենդանութեան և Աւետարանական փրկութեան օրդոց իւրոց: Սմին իրի և ի յիշատակ պատմական անցից Նորին քաջ իսկ կրթեալ ազգիս Հայոց, զեւտէ հրճուիլ ընդ շուք փառաց Նորին և լալազինս հաւաքել ընդ նսնմութիւնն որ, ցաւ է առել, բազմիցս պատեցաւ զնոյն: Եւ շուք Նորին նսնմութիւնն հոյակապ, Գրիգոր, Ներսէս, Սահակ, Մեսրոպ և ըստ սոցա կարգի սուրբք և ընտրեալք: Եւ զի դու, Տէր, գործովքդ Սրբութեան վաղ ուրեմն հանգիստացար կարգակից Նոյնի և զօրժակից՝ վասն որոյ և Եկեղեցի Սուրբ ցնծայ այսօր և բերկրի զի «Եղիտ զոր սիրեաց անձն իւր»:

Այլ զի օրբայն և արանցն Աստուածայնոյ գօնաբարկութիւն է միշտ ուղին և ի Քո, վեհախառ Տէր, յանցս զնացիցք բազմապատիկ փուշք և տառապիք են ամենուրեք. այլ հաւատամք եթէ Տէր զօրացուցէ զգարչապարս ոտից Քոց անխոցստելի ընթացիւք կոխել զփուշն ի արորումն անվերընձիւղ և մաքրեցի անգաստան մեր հոգեւոր ի բուսուցանել ըզսերմանիս անդարարս և զմաղկունս անուշահոտս արժանիս քրտանց պատկառելի ճակատուք:

Անդրդուելի զօրով յայս մեր հաւատ, որ յուսացելոց իրացն է հաստատութիւն, մտալիմք մեծաւ անխաժութեամբ ի համբոյր Սրբոյ Աշնդ և ի հայցումս երկնահաս օրհնութեանդ ի դուրս մեր և համայն լրութեանս հայ ազգի, եկեղեցականաց և աշխարհականաց: Եւ մեք յօրհնութենէդ զօրացեալք երգեսցուք ցնծութեամբ: Օրհնեալ ընտրեալք յանուն Տեառն. օրհնեալ որ գալոցդ ես անուամբ Տեառն:

Բայց զգան, ուստի մի փակագիծ կը բանայ և Եւրոպացի մարդասէրներն ուղիւղ իւր խօսք, կը հարցնէ թէ արդեօք իրենց երկրի մէջ քակէ աւելի սոսկալի և միեւնոյն ժամանակ ասիէ պակաս արդարանալի գործեր չե՞ն կատարուած: Եւ մեզնէ ո՞վ կը համարձակի իրեն պատասխանել Ոչ:

Այսու ամենայնիւ պատերազմիկները ամեն կողմէ կը վազէին կուգային. 500 մարդիկ, ձիաւոր և հետիոտ, զինուած հաւաքուած էին միասեղ: Ոմանք ուրախութենէն կուլային, ոմանք կը պողալին կը զոռային, սուրհանդակները Թուրքերի արիւնովը ներկուած կարմիր յայտարարութիւններ կը բերէին: Ա՛լ ո՞վ կընար տարակուսիլ երբ այդպէս արեւնով կընուած թուղթերը կը տեսնէին: Սուրհանդակներին պատուիրուած էր որ գիւղերը հասածնուն պէս, սպաննէն գիւղապետը որ ընդհանրապէս մի թիւրք կը լինէր, եկեղեցուն կոչնալը զարնէլ տալով ժողովուրդը եկեղեցին հաւաքեն և յայտարարութիւնները բարձրաձայն կարգան անոնց:

(Շաքաւակեկ)

Սեդրակեանից յետոյ խօսեց Սարգիս եպիսկոպոս համառօտ կերպով, բացատրելով այն մեծ ուրախութիւնը, որ Էջմիածնի միաբանութիւնը զգաց, երբ վերջապէս իր սրբաջամ վիճակը վախճան ընդունեց:

Հուսկ ուրեմն ի պատասխանի՝ վեհախառ կաթողիկոսն, սրի արծուաւորով աչքերը ընդգրկում էին առ ըողջ սրահը, յուզուած ձայնով ասաց մի քանի խորհրդաւոր խօսքեր սրտնց վերջաբանն էր հետեւեալը:

«Յառաջուն տարի առաջ, երբ Պօլիս կը գրէի «Հրաւիրակ երկրին Արարատեան», կը հրաւիրէի հայ հօտը ժողովուրդ Մատիս շուրջը. այժմ իմ հրաւեր չիրականացած, ես ինքնին կը հրաւիրուիմ Արարատայ ստորոտը. ա՛խ, իմ իւնդճ ժողովուրդ, ո՛ւր ես լծաղ Հայրիկի հրեշտակը տանի հասցնի իմ գաւառներին Սիօնի բարձունքից իմ օրհնութիւնը... օրհնեալ լինիս, հայ ժողովուրդ»:

Ապա օրհնելով բոլորին, փակեց հանգէսը, սրից յետոյ Սեդրակեան Սրբազան պաշտօնապէս ներկայացըրաւ հրաւիրակութեան բոլոր անդամներին:

Երկրորդ օր, կիրակի, հրաւիրակութիւնը պատիւ ունեցաւ ճաշել վեհ. կաթողիկոսի հետ:

Ճաշի ժամանակ Սրբազան Պատրիարքը մի գեղեցիկ տոննաբանութեամբ շնորհաւորելով վեհ. կաթողիկոսի հատառութիւնը, բաժակ առ առջարկեց Նորին վեհախառութեան համար և ուրախութիւն արտայայտեց, որ իրան վիճակուած է Սիօնից ուղարկել Լուսաւորի Պահի յաջորդին Այս կենացը բոլոր հանգիստանները պարպեցին յոսնկոյս, «Կեցցէ Հայրապետն Ամենայն Հայոց» ազարակներով, ի պատասխանի՝ վեհախառ Հայրիկը բաժակ առաջարկեց Յարութիւն Պատրիարքի համար:

Սրբ. Պատրիարքի կենացն խմելուց յետոյ, Ն. Սրբապետութիւնը բաժակ առաջարկեց Էջմիածնի միաբանութեան և հրաւիրակ Սրբազանների կենաց և ուրախութիւն ու փախազ յայտնեց, որ երկու աթոռները մէջ միաբանական կապը զօրանայ և աւրանայ: Ի պատասխանի՝ Արիտապէս Սրբազան շնորհակալութիւն յայտնելով Մայր-Աթոռի միաբանութեան առնուից բաժակ առաջարկեց Ս. Յակոբայ Աթոռի և միաբանութեան յաւատեւութեան և բարգաւաճման համար:

Ապա Պատրիարք Սրբազանը խօսելով այն սիրոյ մասին, որ հայ ժողովուրդը կը տածէ դէպի Մայր-Աթոռ և Եկեղեցին, առաջարկեց խմել հայ ժողովրդի բարօրութեան կենալուց ի դէմն ներկայ եղող աշխարհական պատգամաւորաց (Հ. Առաքելեանի և Յ. Խաչատուրեանի) և այդ աթոռ վեհ. Հայրիկի գառնալով Հ. Առաքելեանին ասաց, «Տեսա՞ր, որքան շատ ընկաւ քո բաժին. Հայրիկ այժմ քեզանով կ'օրհնէ ամբողջ հայ ժողովուրդը»:

Եւ աւելորդ իմ համարում նկարագրել այստեղ այն հոգեպարար տը-

պաւորութիւնները, զգացումները, որով մենք համակուած էինք և ենք այս քանի օրերը, ականատես լինելով այսպիսի վեհ, սրտաշարժ հանգէսներ, վայելելով ամեն ժամ և բոլոր սրբիցեալ և պաշտելի Հայրիկի ներկայութիւնը, լսելով Նրա սքանչելի խօսքերը, տեսնելով Նրա վեհ, զուարթ, համակրելից կերպարանքը:

Վեհ. Հայրիկի ուղեւորութիւնը այժմ վերջնականապէս հետեւեալ կերպով է սրաշուտ:

Օգոստոսի 4/16-ին մեկնումն էրուսաղէմից. 5-ին մեկնումն Յոպպէից. 6/18-ին ժամանումն Քղզըքստից: Այստեղից մեկնումն ի Տրիեստ 10/22-ին. Տրիեստից Հայրիկ կը գնայ Վիեննա, որտեղ մի քանի օր մնալով, պիտի մեկնի Եւրոպայի Օւէնտ:

Հ. Ա.

ԳՐԱԴՈՐԱԿԱՆ ԱՋԳ.

Այսմէկապի համար մի զբաղար պէտք է որ կարող լինի Այսմէկապի իր այժմեան գիրքով (2 սիւնակի չափ 10 կէտ տառերով և 9 սիւնակի չափ 12 կէտ տառերով չափերը և չորս սիւնակ ծանուցումներ) շարաթիւ երկու անգամ ինք միանալ շարել և սրբազրուած փորձելն ուղղել յետոյ անգաւորել զանոնք երկաթէ չըջանակներին (chassis) մէջ ազգաբնիկն յանձնուելու համար. ապապուելէն յետոյ ցրուել շարածները: Այս աշխատութեան փոխարէն կը վճարուի իրեն ամսական 140 Քրանդ: Եթէ լրացրէն զուրս մի բան շարել տրուի իրեն, առանձին վճարք կը լինի անոր համար:

Մանրամասնօրէն բանակցութեան համար պէտք է գիմել ուղղակի Այսմէկապի խմբագիր-անօրէններն որին պէտք է գրէ յանձնառու կողմը, իր կարողութեան մասին տպահովել անգեղութիւններ տալով:

Վեհ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅԵՐԵՍՈՍ

Այս քանդակը, 7/19 օգոստոս (շաբաթ)

Առաւօտեան դեռ ժամը 6 1/2 էր եղած, Երկրպետի տանն կողմերէն յԱղեքստից ժողովուած Հայերի խումբեր քաղաքիս նաւարանը կը գլխէին և ոմանք ալ Հայոց եկեղեցին. եկեղեցու ներսը, դուրը, Առաջնորդարանի սենեակները կանանց և օրիորդաց բազմութեամբ լեցուած էին:

Ժամը 8 1/2-ին վեհախառ բերող շողեւանին երեւնալու նշանը տրուեցաւ. այդ ժամանակ Երկրպետի Առաջնորդ Գեր. Տ. Գեորգ Ծ. փարդապետ Դեթիւնեան առնելով իւր հետ Աղեքստիցիոյ մասնաժողովի անդամներէն մեծազոյն մասը և Գահիրէի հայ գաղթականութեան պատուիրակները, կառքեր նստելով դէպի նաւարան դընացին: Նաւարանին մէջ կ'ապասխանէին երկու պապատական մակդիրներ շքեղապէս զարդարուած, որոնք Բարձրապատիւ Խոխովի հրամանաւ սահմանուած էին վեհ. կաթողիկոսին իւր հե-

տեւորդաց հետ չողենաւէն ցամաք հանկու համար : Երբ չողենաւ Ա. զեքսանդրիոյ նաւահանգստին մերձեւ նաւ սկսեց , վիճակիս Առաջնորդը , Ա. զեքսանդրիոյ մասնաժողովոյ անդամ ներէն վսեմ : Սի. քայէլ Պէ. Րէիդեան , Մեծ. Տեւորդ. Հայկ. Է. քիլլէր , Յ. Մու. թափեան , Յ. Սիւրբեան , Ս. Ճէ. վահրճեան , Յ. Ուրուբեան և Պաճի. րէի Հայ գաղթականութեան պատուի. րակները Տեւորդ. Պետրոս փառլեան , Բարթիկ Նահապետեան և Մովսէս Ա. նանեան , պարտաւն նաւաւորակները նստելով գիւնդին գէպի իրենց յառա. ջացող չողենաւ :

Ժամը ճիշդ 10 էր երբ աւստրիա. կան «Լէ. քարա» չողենաւ , որի մէջ էր Հայոց Հայրիկը և որ ի պատիւ Շ. վեհափառութեան ուսումնական դրօշա. կը պարզած էր մեծ կայմին վրայ , նաւամատոյցին մօտենալով խորինս նետեց :

Ամենէն առաջ «Լէ. քարա»-յի վրայ բարձրացաւ Բարձր. Խալիկ ուղար. կած նախարար , արարողապետ Սայիդ պէ. Չալիքիար , որ եկած էր խալ. վի կողմանէ վեհափառին բարի գա. լուստ մատուցելու : Այս պատմական մակընթացը չողենաւին մօտենալով , վիճակիս Առաջնորդ Տ. Գեորգ Ս. վար. դապետ և իւր հետեւորդը չողենաւ բարձրանալով առաջնորդուեցան մեծ սրահը , որի մօտեւրին մօտ կեցած էին վեհափառի երկու շաթիւրները կար. միւր պղնձաներով և ձեռքերին ար. ծաթապատ մեծ գաւազաններ բռն. նաւ : Շաթիւրներէ քանի քայլ հեռա.ւորութեամբ գէպի սրահի ներսը կե. ցած էին Գահիրէէն Բարթ-Սայիտ գիւմուսի զնացած երկու քահանա. ները , կաթողիկոսական գաւազանը և խաչը ձեռքերին ունենալով . այս վերջիններէ մի քանի քայլ հեռու. րութեամբ կեցած էին Մեսրոպը և Եփրեմ՝ արեղաները հովուապետա. կան գաւազանը և խաչը ձեռքերին բռնած : վեհափառը բազմած էր սը. րահին մէջ և իւր գիւմաց կեցած էին Արիստակէս և Սարգիս եպիսկոպոս. ները : վիճակիս Առաջնորդը մօտե. նալով վեհափառին , յազուտած սրտի. ի ծունդ խոնարհեցաւ և իւր հօտի կողմանէ բարի գալուստ մաղթելով վեհափառի Ս. Աջը համբուրեց : վե. հափառը բարեհաճեցաւ շնորհակա. լութիւն յայտնելու և թեւէն բռնելով ոտքի կեցաց և իւր քովը տեղ ցու. ցուց նստելու . սակայն վիճակիս Ա. առաջնորդը ոտքի վրայ վեհափառին քով կեցած , մի առ մի ներկայացուց Մասնաժողովի անդամները և Գահի. րէի պատուիրակները որք այդ պա. հուն մօտենալով վեհափառի Ս. Աջը կը համբուրէին : Քիչ յետոյ եկաւ շա. ղենաւ իշխան Բրէպարթանսքին (Preabrajensky) , Ռուսաց ընդհանուր հիւպատոս Պ. Կոյանդըրի գլխաւոր քարտուղարը , և նրա կողմանէ բարի գալուստ մաղթեց վեհափառին :

Ժամը 10 3/4 էր , պատրաստուե. ցան ելնել չողենաւէն և առաջին նա.ւապետը առաջնորդելով վեհափա. ռը մինչեւ պարտական մակընթաց իջե. ցուց որ չողենաւի անդուլներին ներքեւ կեցած էր :

վեհափառը նաւամատոյց ելնելով բազմեցաւ իրեն համար յատկապէս պատրաստուած կառքին մէջ ուր իւր գիւմացը նստեցան Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս և Պ. Պ. փառլեան :

Կաթողիկոսական գնացքը կազմը.ւած էր այսպէս :

Ամենքէն յառաջ կերթային երկու հեծեալ ոստիկաններ ճանքան բանա. րու համար . ոստիկաններին կը հետե.ւէր բաց կառք մը որոյ մէջ նստած էին երկու քահանայք կաթողիկոսա. կան խաչը և գաւազանը ձեռքերին բարձր բռնած . քահանաների կառ. քին ետեւէն 50 մէթր հեռաւորու. թեամբ կառավարող վեհափառի կառ. քը որոյ առջեւէն կը վազէին երկու սողիչները . կառքին կը շրջապատէին մի խումբ հեծեալ ոստիկաններ որոնք Բարձր. Խալիկի հրահանգով ուղարկ.ւած էին . ապա վեհափառի կառքի ետեւէն կերթային իւր հետեւորդաց , մասնաժողովի անդամաց , Գահիրէի պատուիրակներին և ժողովրդեան կառ. քերը , թուով 200 հատ : Քաղաքա. պետի տան մօտ հասած պահուն , հոն գտնուող պահականցի զինուորները բարեւի կեցան . կաթողիկոսական գը. նացքը Մեծ հրապարակէն Մէհմետ Ալիի արձանին մօտէն անցնելով Շա. րիֆ փաշա պողոտան մտաւ , ուր սա. կարանի (bourse) պառչաւորին վրայ ժողովուած Եւրոպացի գաղթականու. թիւը ամենայն յարգանքով ողջունե. ցին , զլիարկին յօդս երեցնելով : Այսպէս փառաւոր հանդիմով հասան Հայոց եկեղեցու փողոցը :

վեհափառի կառքը եկեղեցու պարտիկին առաջ կանգ առաւ ուր վի. ճակիս Առաջնորդ Տ. Գեորգ Ս. վար. դապետ եկեղեցական գաւազնով գիւմու. րեց և կաթողիկոսին ընկերացող ե. պիսկոպոսներին , նոյն խի իրեն կա. թողիկոսին վրայ շուրջաւ ձգելով թա. փորը կաղնուեցաւ սապէս : Ամենէն առաջ կերթային խաչմաներ կրող տիրացուները . նրանց կը հետեւէին երգեցիկ մանկան իրենց երաժշտա. պետին առաջնորդութեամբ . յետոյ մի խումբ փաթիկի օրհորդներ , ամեն. քը ճիւղակ հազուած , որոնք կարմիր ժապուէններով զարդարուած ու իրենց վզէն կախուած դամբիւղ. ների մէջէն վարդի թերթիկներ կը ցանէին վեհափառի քալած ճա. նապարհին վրայ . այս օրհորդաց խում. քին կառավարողը յարգելի Տիկին Բէ. քէր : Ապա կերթային երկու շա. թիւները որոնց կը հետեւէին երկու քահանայք կաթողիկոսական գաւա. ղանը և խաչը տանելով . այս վերջին. ներուն կը հետեւէին երկու քահա. նայք գեղատաւարուած , բուրվառներ ձեռքերին , մերթ վեհափառին բուր. վառ ընելով և մերթ քալելով . վերջա. պէս վեհափառը , շրջապատուած ե. պիսկոպոսներէ և վարդապետներէ , հովուապետական գաւազանը ձեռքին , երկու արեղայններ վեհափառի շուր. ջանի ծայրերը բռնած ետեւէն կեր. թային . խի Տեւորդ. Հայկ. Է. քիլլէր , Պետրոս փառլեան , Ալեքսան Ճէ. վահրճեան և Մովսէս Ա. նանեան , կաթողիկոսական ամպհովանին վեհա. փառի գլխին բռնած յառաջ կերթա. լին . ահա զինքն իրեն համար յատկապէս պատրաստուած կառքին մէջ ուր իւր գիւմացը նստեցան Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս և Պ. Պ. փառլեան :

յին . ահա զինքն իրեն համար յատկապէս պատրաստուած կառքին մէջ ուր իւր գիւմացը նստեցան Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս և Պ. Պ. փառլեան :

(Շարունակելի)

ՅԱՄԱՆԱԿԵԼԻ

Վ. Ն. ՎԱՍԻԼԵՎԻՍԻՍ ԳԱՆՍՏՐԵԱ

Վիեննա , 29 օգոստ. 1893

Երեկ երեկոյ վեհ. Հայրիկ հասաւ Վիեննա : Ժամ առաջ մեծ բազմու. թիւն հաւաքուած էր կայտորանի դահ. լճին մէջ , Հայրիկի գալուստին սպա. սելով : Քանի չափ միայն Հայեր պա. րոնտիկոզ վիեննայի մէջ հայրիկան տղաքան բազմութիւն տեսնել խիստ հետաքրքրական և հաճախուն էր : Այստեղ էին Եւրոպայի զանազան կող. մերէ ուղարկուած պատգամաւորնե. րը : Վեհ. Հայրիկը տեսնելու եկած էին նաեւ Հոնգկոնցի , Բուսնացի հայ ընտանիքներ , հանքային ջրերը գտնուող և շրջակայ քաղաքները բը. նակող բազմութիւն ուրիշ Հայեր : Երե. կոյեան ժամ 9ը 45 անցած հասաւ կառուղին : վեհափառ կաթողիկոսն ընդունուեցաւ ահա զինքն ողբերու. թեամբ . «Եկեցէ՛ Հայրիկ , կեցցէ՛ վեհ. կաթողիկոս» աղաղակներով լինդացուցին կայտորանի օդը : Հայրիկ առաջնորդուեցաւ կոնցարանի դահլի. ճը հայրապետական գաւազանի ի ձե. ոին : Մարտէլլի պատգամաւորը , Տ. Գ. Այսանեան , կարգաց հետեւեալ ճառը , գտնաւորեց գաղթականութիւն. ների օրդիական խորին զգացումնե. րը Նորին վեհափառութեան մատու. ցանելու համար :

վեհափառ Տէր .

Անգլիայի , Աւստրիայի , Գերմա. նիայի , Պուրկարիայի և Ֆրանսիայի հայ գաղթականութիւններն ուղարկած են մեզ ամենիս Ձեր վեհափառութեան մատուցանելու համար իրենց օրդիա. կան խորին յարգանքները :

Եւրոպայի Հայերը մեզ կառքեն ողջունել ի Ձեզ ոչ թէ միայն եկեղեցու պետին , այլ նաեւ խորհմանին , նա որ արթնցուց թմրած Հայաստանը , նա որ լուսաւորութիւն անեց խաւա. ըում թաղուած մեր թշուառ Հայրե. նիքի մէջ , նա որ համարձակեցաւ տկարը զօրաւորին գէմ , հարստահար.ւածը անօրինին գէմ պաշտպանել , նա որ ողբաց իր գաւազանի հետ նո. ցա ցաւերը , նա որ միանգամայն ու. սուցիչ և բանաստեղծ եղաւ , նա վեր. ջապէս , որ մի ճարտար հովիւ եղաւ , անձնուէր իւր հօտին : վեհափառ Տէր , Հայաստանի երախտապարտ ժողովուրդը վազուց է որ գնահատած է Ձեր թանկագին անձնաւորութիւն. նա վազուց է որ Ձեզ կոչած է իւր սի. րելի Հայրիկ : Շատերին ալ կաթողի. կոց ընտրած է , բայց այս փառաւոր. և սիրատուն անուն Ձեզ միայն տուած է : Այժմ իւր սիրելի Հայրիկին կա. թողիկոսական աթոռին վրայ բազմե. յելով , կը փափագի որ ազգային ե. կեղեցու պետը , մեր միակ ապաւէն , նա որ Լուսաւորչի , Ներսէսի և Յով. սէփի աթոռին վրայ պիտի նստի , շա.

րունակէ աւելի մեծ ուժով այն ամեն. ինչ որ սկսած է . «Լուսաւորչի Հայաս. տան և ամաքի մեր բազմութիւն ցա.ւերը :

Հայրիկ , մենք կը մաղթենք Ձեզ անխնջ կորով , որ կաթողիկոսական աթոռի բարձրութեւն . իրծիւր կա. ընայ իւր թեւերի տակ ժողովի իւր հալածուած հօտ և պաշտպանել զայն գիշատիչ կենդանիների գէմ :

վեհափառ կաթողիկոսը պատա. խանեց որ անցեալը անցած է . իսկ ապագայի համար պէտք է որ ժող. վարդը աղօթէ , որ վեհափառ ինքն մեծ հաւատք ունի ժողովրդի աղօթքին վրայ և կը յոյսաց որ ժողովրդի աղօթ. քովն ինքն շատ բաներ կարողանայ անել :

Հայրիկ կեցցէ՛նք աղաղակներով մեկնեցաւ կայտորանէն Օթէլ Բօնթի. նանթալ իջնելու համար :

(Շարունակելի)

ԿՈՐԻԿԵ

ՀՆԴԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅ ԵԿԵԼԵՅՆԵՐԻ

ՀՊԵՐԱՐԶՈՒԹԱՆ ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ահաւորեց պատճէնը այն դրու. թեան որ նախորդ թուով հրատարա. կեցինք թէ հնդկահայ գաղթականու. թեան եկեղեցականները զրկած են Էջ. միամնի Սինօլին և Եւրոպացի ու Կ. Պօլսի Պատրիարքներին :

Կալկաթա , 4 յուլիս 1893

Որք ի հնդկիս յաղովութիւն ի ձեռս են բերեալ և հաստատուն իմն բնակութիւն կալեալ ի հնումն , ար. դարեւ ինձմ' առ ընտանիս հաւատոյ ունեւով ունէին առ կարօտաւորս' որ ի հեռուոր աշխարհաց բերմամբ իմն փորձանայ աշխարհի անկանէին յայտնի կողմանս և մինչեւ իսկ զա. պագայից հող կալան գլխակէ վի մի' ի խուժաղուժ ազգաբնակչութիւն ըն. դարձակ երկրիս կրկնապատկեցի թշուառութիւն խղճականացն :

Սակայն Ձերդ Սրբաշնութիւն կա. րէ քաջ խելամուտ լինել զի չեն այսո. քիկ մեծագոյն ինչ զօրութիւն առ ի բաւականութիւն բազմաց , այլ քան. եաց և եթ ի միւրթար . և քանզի ամ ըստ ամէ ստուարանայ թիւ այնպիա. եաց , որ ի գտնաւոր կողմանց Տաճ. կաստանի և Ռուսաստանի գիւմն քաղցեալ և մերկ և ծանրանան ի վե. րայ Սուրբեկեղեցւոյն' արդէն ծանրա. բեռնեալ ընդ մեծագումար ծախուք . և որ ինչ յեկեղեցւոյն և ի կտակացն վաշխից ելանէն , զնայ մօտնեղ յար. կեզս ընկերութեանց չողենաւաց և երկաթուղեաց . և ոմանք յետ զճա. նապարհածախան ստանալոյ , փոխա. նակ ի հայրենիս վերադարձի' թախա. ոին ի վերին Հնդկիս հաւ , և սուգաննե զանձինս և զկեանս իսկ :

Վասն որոյ կառավարչութիւն Ս. եկեղեցւոյս առ ի գաւառն առնուլ ան. օգուտ ծախուց և նեղութեանց յառ. կական արկից Սուրբ եկեղեցւոյ և կրկնակի թշուառութեան խղճակա. նաց , պարտ անձին վարկաւ աղաչել զՁերդ Բարձր Սրբաշնութիւն զի հաճեալք շնորհ տանել մասնաւոր իմն շրջաբերականաւ առ ամենայն Ա.

առջնորդս Տաճկահայաստանի հը-
րամայել զի ժողովրդեան վիճակի
իւրեանց աղքատարութիւնս արաս-
ցեն չառնուլ խղճականաց յանձն
զաշխատանս և զնեղութիւն, յու-
սով գտանելոյ միտթարութիւն իմն
և օգնականութիւն. քանզի Ս. եկե-
ղեցիս իսպառ չկարէ ձեռն կարկառել,
ըստ որում որ ինչ սակս այսպիսեաց
տարեկան ինչ գումար գոյանայ, վաղու-
եւս սպառեալ է եկամուտն և նորոյ
տարւոյս, և զի՛նչ օգուտ խղճականացն
եթէ որ ինչ կարելի է նոցա ստանալ,
ունին արկանել ի գանձարան ընկե-
րութեանց. բայց եթէ առաւելու ըզ-
թշուառութիւն իւրեանց, յուսկէտս
տալ վատնել զբարեպաշտական նուի-
րացն զեկամուտն փոքրիկ և ունեց
արատաւորել և զանուն ազգութեան՝
մուրացկանութեամբ և յօտարաց,
նաեւ երբեմն անպատիւ ընթացիւք:

Յուսարով զի Բարձր Սրբազնու-
թիւն Չեր հաճեցի, ինկատ առեալ
զամենայն պարագայս, զօգուտ Սուրբ
եկեղեցւոյ և զաղքատաց, տնօրինել
զարժանն, նաեւ միջոցաւ լրագրաց,
ի զխտութիւն համօրէն մերազնեից,
Համբուրիւ Աջոյ Սրբազան
Տեառնդ
Մնամք ամենախոնարհ ծառայք
Կ. Յ. ԲԱՂԲԱՄ
Թ. Մ. ԹԱԴԵՍՏԵԱՆ
Եկեղեցականք Կալկաթու և Զիզ-
րու Ս. Եկեղեցեաց Հայոց

ԳԻՐՔԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՏՈՄՍԱԿԻՆԵՐԸ

Արմէնիայի խմբագրատան գիրքե-
րի վիճակահանութեան տոմսակներէն
ունենալ ուզողները Նիւ Եորքի և շըր-
ջակայնի մէջ կարող են գիմել նաեւ
Տիար Կ. Պուզոսեանին որ յանձնա-
ռու եղած է այդ գիրքութիւն տալ ի-
րենց, խմբագրութեան ձեռնարկնե-
րին օգնելու նպատակով:

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Հետեւեալ գիրքերը կարելի է ըս-
տանալ Արմէնիայի խմբագրատունէն
իրենց առջեւ նշանակուած գիներով
որոնց մէջ հաշուուած է և զրկելու
փոստի ծախքը:

Արժէքը կանխիկ չվճարուած՝ գիրք
չըրժուիր:

ՍՈՒՍԿԻ. Լիակատար երգարան:
Հրատարակեց Գրիգոր քահանայ Գը-
րիգորեանց: Հատոր Ա. Տպագր. Մոս-
կուա 1890: (Կը պարունակէ 282 եր-
գեր, ինչպէս հիններէն, նոյնպէս և նոր
երգերէն շատեր) 4 Ֆրանկ:

Երիտեան Հայրիկ, Դրախտի ըն-
տանիք: 2 Ֆր. 10 սանթիմ:

Երիտեան Հայրիկ, Սիրաք և Սա-
մուէլ: 1 Ֆր. և 75 սանթիմ:

Ալէքսանդր Դրատուրեան, Բա-
նաստեղծութիւններ. Մոսկուա 1891.
(Ընտիր թղթի վրայ մաքուր տպագ-
րութեամբ կը պարունակէ հեղինակին
102 հատ բանաստեղծութիւնները:
Երես 174): Գին 1 Ֆր. 75 ս.

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ

Հ. Յ. Վ. Խաչիկեանց. Կրթարան
անգլիական լեզուի (Անգլիերէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ): Ա. հատորը կը բաղ-
կանայ 256 երեսէ և Բ. հատորը 216
երեսէ: Վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բաղկացած որ հայերէն հը-
րահանգներէ անգլիերէն թարգմա-
նութիւնն է: Երկու հատորը միասին՝
5 Ֆր.: (1 տոլար ամբիկեան):

Նշանակք Հայաստանեայց. Մայր
Հայաստանի պատկերը՝ Հայոց 4 թա-
գաւորութիւններէ նշանակներովը
մէկտեղ փայլուն թղթի վրայ և կանաչ
կապոյտ և դեղին գոյներով ներկուած:
1 Ֆրանկ:

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ
Տաճկական բռնութեան նահատակ
եղող խորէն Նարայէյ-Լուսինեան Սըր-
բազանի պատկերը ընտիր թղթի վը-
րայ տպուած կը ծախուի Արմէնիայի
խմբագրատունը: Գինն է 65 սան-
թիմ, փոստի ծախքը խմբագրատու-
նէն վճարուելով:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ա. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԶԱՏՈՒԹԵԱՆ
Բ. Տպագրութիւն

«Հայոց Հայրենասիրական Միու-
թեան» հրատարակած այս վարդապե-
տարանի մէջ համառօտ կերպով բա-
ցատրուած է թէ իւրաքանչիւր հայ-
րենասէր Հայ ինչ փափաքներ պէտք
է ունենայ և ինչ պարտքեր ունի կա-
տարելու:

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հա-
յրէն իրենց չրջանի մէջ տարածել այս
տետրակ: Մէկ տնգամէն 50 օրինակ
ծախու առնողին կը յրկուի օգրանքով
Հատին գինն է 15 սանթիմ (Պարսկաս-
տանի Հայերէն համար 10 սանթիմ):

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ
կը լինի Պարսկաստանի Հայերէն հա-
մար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գիներով:

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱԶՆՈՒՅԻ ՄԸ (Սպառած),
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱՅԻ
Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱԵԼԻ

Դ. ԱԶՍՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՑ ԵՒ
ԿԵՆՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍՏԱՄ-
ԲԱՊԵՏԱՑ (Սպառած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒՍ ԻՆԵՐԸ. (Հայաս-
տանցիներէ պանդխտութեան տիւր
հետեւանքներէ Եկ փոքրիկ պատկերը
կը ներկայացունէ վիպական կերպով):
Դին (90 սանթիմ) 1 Ֆրանկ 20 սանթիմ.



ԳԻՐՔԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՈՐ ՊԵՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻ
1893 Նոյեմբեր 21/3 Դեկտեմբերի Կիրակի օրը

ԳԻՆ ՏՈՄՍԱԿԻՆ 1 ՖՐԱՆԿ

Տոմսակները Արմէնիա լրագրի կնքովը կնքը-
ւած և խմբագիր-տնօրէնէն ստորագրուած են:

Այս վիճակահանութեան ամեն թիւերն ալ կը շահին որովհետեւ
2000 տոմսակ է և 2000 օրինակ ընտիր գիրքեր, տետրակներ, պատկեր-
ներ, աշխարհացոյց քարտէզներ (100 Փրանքնոցէն մինչեւ 15 սանթիմոց)
վիճակահանութեան դրուած են որ պիտի կատարուի 1893 Նոյեմբեր 21/3
դեկտեմբերի կիրակի օրը, Մարտի 1, Արմէնիա լրագրի խմբագրատանը
մէջ: Իւրաքանչիւր թիւի շահածը կը հրատարակուի նոյն շաբաթի մէջ
Արմէնիայի միջոցով: Վիճակահանութեան կատարուելէն յետոյ՝ ամենէն
ուշը ՄԻՆՉԵՒԻ ԵՐԵՎԱՆՍԻ ԱՍԻՍ, այսինքն մինչեւ 1894 փետրվար 21/5 մարտ,
ով որ իւր տոմսակ ներկայացունէ կամ զրկէ Արմէնիայի խմբագիր-տնօրէ-
նին, կստանայ ինչ որ վիճակուած է անոր. կարող է նաեւ խմբագրատան
Գրացուցակի գնով իւրեւ զրամ հաշուել ինչ որ եղած է իւր տոմսա-
կի կամ տոմսակներին և նոյն արժէքի համեմատութեամբ ուրիշ գիրք կամ
պատկեր առնել Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու գտնուածներէն:

2. ԳՐԱՐԱՔ ԳԱԹԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ այլոքեցն աւարտե-
լուն (Մեծանուն հայ բանաստեղծին
վերջերս գրած ագաթաշունչ ընտիր ո-
տանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետ-
րակով հրատարակուած են): 50 հատր
2 Ֆր. և 50 սանթիմ, հատր (5 սանթիմ)
10 սանթիմ:
Ե. ԼԻՆՉԻ ՕՐԵՆՔԸ ՏԱՀԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ.
(Սպառած)

Ը. ԹԻՐԻՔԻԱԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԲԱ-
ՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերէն և իրենց
գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական
և ցեղաբանական ամփոփ և հետա-
քըքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէ: Թիւրքահայաստանի մէջ բը-
նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների
թիւին բաղդատական մէկ ցուցակն
ալ կցուած է տետրակին վերջը): Դին
50 սանթիմ (35 սանթիմ):

Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ» ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմէնիայի
Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորո-
վին սպառած և միեւնոյն ժամանակ
չատերի հետաքըքրութեան առարկայ
դարձած լինելով, այդ չրջանի մէջ Մ.
Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփ-
ւած են Յուշարարի մէջ որ ութամալ
գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ):
(1 Ֆրանկ): 1 Ֆր. 40 սանթիմ

Ժ. ՎՐԵԺ (Պուլկարիայի մէջ Թիւրքերի
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց
կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մի-
ջոցների դիմած են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար): (15 սանթիմ), 20 սանթիմ.
ԺԱ. ԹՈՄՍԱՐ ԲՈՑԱՐԻՍ (Յունաստանի մէջ
Թիւրքերի արած բարբարոսութիւն.
ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա-
յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յոյներն
ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց
վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ)
20 սանթիմ:

ԺԲ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԳՐԱՄ ՈՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրե-
նասիրական ոտանաւորներէ մի քանին
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իւ-
րեւ նմոյներ զանազան քաղաքների
մէջ և զանազան տպաւորութիւնները
տակիւրերեմն գրած ոտանաւորներին
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի
լինելով կորսուած են այժմ: Այն մի
քանի ոտանաւորներ որոնք իբրեւ նմոյ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլիս տը-
պագրուած ազգային երգարաններին
մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւնն
վաղուց արդէն արդիւրած է, և Ասիա
և Արմէնիա լրագրի խմբագրութիւնն
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըր-
ւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ
ինչ տպաւորութիւնների տակ ներշն-
չուելով գրուած են: Դին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ:

Ասոնցմէ զատ, Արմէնիայի խմբագ-
րատան մէջ ծախու կը գտնուին նաեւ
Հ. Սիլիանի, Հ. Ինճիճեանի, Հ. Գարե-
գին Զարհանէյեանի, Բաֆֆի, Մե-
րենցի հրատարակուած բոլոր գիրքերն,
ինչպէս և ուրիշ օգտակար գիրքեր և
քարտէզներ Հայաստանի հայերէն կամ
լատինական տառերով և զանազան
գիներով և ին. և ին.:

Գրավաճառանոցի մանրամաս ցու-
ցակը որ 90 երեսներէ կը բաղկանայ,
ցանկացողներին կը զրկուի ճրիպակս:

ՏՆՕՐԷՆ — ԻՍՐԱԵԼԻ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Le Gérant: FÉLIX ENFFANTIN.
ՄԱՐՍԵԻԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, et Papeterie
Allées de Meilhan, 44.